

ДОСВІД СКЛАДАННЯ РОЗПОРЯДЧОГО ДОКУМЕНТА ПРО ОБЛІКОВУ ПОЛІТИКУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПРИВАТНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Н. М. ДЖУРЯК

(Житомирський державний технологічний університет)

Анотація. Розглянуто загальні питання формування облікової політики у вищих навчальних закладах. Наведена сутність поняття «облікова політика підприємства», встановлено основні етапи її формування. Узагальнено погляди вітчизняних науковців на структуру розпорядчого документа про облікову політику та підкреслено основні вимоги, які повинна забезпечити конкретизація його змісту. Досліджено порядок документального оформлення облікової політики у вищих навчальних закладах приватної форми власності та її зміни.

Ключові слова: облікова політика, вищий навчальний заклад приватної форми власності, розпорядчий документ про облікову політику.

Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. передбачено розбудову сучасної структури освітньої галузі, яка має забезпечити оптимальні умови для функціонування та розвитку системи освіти і всіх її підсистем; реалізацію різноманітних освітніх моделей, існування навчальних закладів різних типів і форм власності, різноманітних форм і засобів отримання освіти, що забезпечують громадянам надання якісних освітніх послуг, свободу вибору в освіті [9, с. 18]. Завдяки існуванню в Україні вищих навчальних закладів (далі – ВНЗ) приватної форми власності право на освіту стало доступнішим широким верствам населення, було створено нові робочі місця без капіталовкладень із боку держави.

Процеси ринкової розбудови в національній економіці супроводжуються постійним загостренням конкуренції, яка охоплює не тільки виробничу, але й інші сфери, зокрема освітні послуги. В сучасних економічних умовах ефективне функціонування підприємства будь-якої організаційно-правової форми, незалежно від виду діяльності, є обов'язковою умовою його існування.

Одним із найголовніших інструментів управління підприємством є облікова політика. Від того, наскільки вдало вона сформована, значною мірою залежать ефективність управління господарською діяльністю підприємства та стратегія його розвитку у тривалій перспективі.

Для початку слід визначити, що ж таке облікова політика підприємства. Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємства для складання та подання фінансової звітності [13]. Визначення за Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (МСБО) дещо відрізняється у формулюванні. Так, за МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки», облікова політика – це конкретні принципи, основи домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансових звітів [8].

Необхідно відмітити, що визначення поняття «облікова політика» є дискусійним питанням. Одна група науковців тлумачить облікову політику як сукупність способів ведення

бухгалтерського обліку, які були обрані підприємством [1, 3, 16]. Друга група облікову політику розуміє як принципи та правила ведення бухгалтерського обліку на конкретному підприємстві [2, 15].

На думку В. Клевець, облікова політика підприємства – це система способів і прийомів організації та ведення обліку на конкретному підприємстві, яка закріплена на невизначений термін відповідним внутрішнім розпорядчим документом [5].

Основними принципами формування облікової політики відповідно до П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» є: автономність, безперервність діяльності, періодичність, історична собівартість, нарахування і відповідність доходів і витрат, повне висвітлення, обачність, послідовність, єдиний грошовий вимірник [10].

Формування облікової політики зумовлює використання знань різних галузей науки, тому в її створенні повинні брати участь майже всі економічні, технічні й екологічні служби підприємства для задоволення власних потреб і виконання зобов'язань перед державою.

У сучасних умовах фінансово-господарська діяльність ВНЗ приватної форми власності відрізняється багатоаспектністю, з огляду на це до складу фахівців, які безпосередньо формуватимуть облікову політику, необхідно залучати спеціалістів технічних, планово-економічних, фінансових та інших зацікавлених служб. Це дасть можливість інтегрувати бухгалтерський облік з іншими складовими системи управління – плануванням, бюджетуванням, прогнозуванням, аналізом, контролем тощо, а також прискорити процес упровадження на підприємствах нашої країни системи управлінського обліку. Правильний підхід до формування облікової політики дозволить забезпечити потреби менеджменту всіх рівнів управління в достатній, оперативній, релевантній інформації для прийняття рішення [7].

Основними етапами, за якими доцільно здійснювати формування облікової політики вищої школи, є:

1) організаційний – створення відповідного виконавчого органу та закріплення за його фахівцями обов'язків і повноважень;

2) підготовчий – визначення стратегічних і тактичних напрямів господарської діяльності підприємства і об'єктів обліку;

3) етап вивчення факторів, що впливають на діяльність підприємства;

4) етап вибору елементів облікової політики підприємства, розробка порядку інформаційного забезпечення процесу формування облікової політики;

5) заключний – затвердження базового та складання поточного розпорядчого документа про облікову політику, впровадження та контроль за його дотриманням [17].

Нормативними документами, що регулюють бухгалтерський облік, визначено обов'язковість документального оформлення облікової політики підприємства відповідним розпорядчим документом. Розпорядчий документ, зазвичай, розуміють як наказ або розпорядження власника (керівника) та головного бухгалтера з обов'язковим розкриттям в окремих розділах методів оцінки обліку і процедур, до яких нормативно-методична база зараховує більш ніж один із варіантів, принципів побудови бухгалтерського обліку, техніки його ведення та складання фінансової і статистичної звітності, організації роботи бухгалтерської служби.

Практичний досвід свідчить, що багато ВНЗ приватної форми власності недостатньо відповідально ставляться до заключного етапу формування облікової політики. Досить часто складання розпорядчого документа, що регламентує облікову політику здійснюється формально, за «шаблоном», без урахування специфіки діяльності навчального закладу. Така практика негативно позначається на об'єктивності інформації, яка відображається у фінансовій звітності та використовується для прийняття управлінських рішень.

Науковець В. Б. Клевець підкреслює, що без такого регламентуючого розпорядчого документа як наказ про облікову політику підприємства та його дотримання у власній обліковій практиці бухгалтерський облік не відповідатиме принципу послідовності, а фінансова звітність буде необ'єктивною і незрозумілою користувачам [4].

Аналіз розпорядчих документів про облікову політику ВНЗ приватної форми власності свідчить про наявність певних недоліків, типовими з яких є такі:

- облікова політика навчального закладу не затверджена наказом ректора;
- зміст розпорядчих документів про облікову політику не структуризовано, елементи облікової політики наведені в довільному порядку;
- у розпорядчих документах про облікову політику відсутні посилання на робочий план рахунків, графіки документообороту тощо;
- наявні розбіжності між зазначеними в розпорядчих документах про облікову політику методами та методами, які використовуються на практиці;
- у розпорядчих документах про облікову політику вказуються не посадові особи, відповідальні за ту чи ту ділянку роботи, а конкретні прізвища;
- формування та затвердження розпорядчого документа про облікову політику відбувається на початку звітного року, в якому вона повинна вже діяти, що суперечить вимогам нормативно-законодавчих актів.

Поділяючи думку В. Кулик, вважаємо, що встановлення вимог до розпорядчого документа про облікову політику, його обов'язкових реквізитів і їх закріплення на законодавчому рівні допоможе у розв'язанні деяких із перелічених вище проблем [6, с. 102].

Навчальний заклад самостійно обирає форму розпорядчого документа про облікову політику. Для надання документа юридичної сили він повинен містити такі реквізити:

- назву вищого навчального закладу;
- назву виду документа;
- дату документа та його реєстраційний номер;
- текст документа;
- підписи ректора;
- підписи осіб, відповідальних за виконання положень даного документа.

Узагальнення та аналіз структури облікової політики розглядається у працях багатьох провідних науковців.

Так, на думку Ф. Бутинця, розпорядчий документ про облікову політику повинен мати таку структуру:

Преамбула. Враховуючи те, що фінансова звітність складається для певного кола користувачів і повинна бути зрозумілою для нього, вона повинна містити вичерпні відомості про підприємство. У зв'язку з цим до наказу про облікову політику підприємства повинна бути включена така інформація: назва, організаційно-правова форма та місцезнаходження підприємства; короткий опис основної діяльності підприємства; назва органу управління, у віданні якого знаходиться підприємство чи назва його материнської компанії; середня чисельність персоналу протягом звітного періоду тощо.

Перший розділ присвячений питанню регламентації порядку організації роботи облікового апарату: вказується форма організації бухгалтерського обліку, права та обов'язки головного бухгалтера, взаємодія з іншими підрозділами тощо.

У другому розділі «Методика бухгалтерського обліку» визначаються способи ведення бухгалтерського обліку, які суттєво впливають на оцінку і прийняття рішень користувачами бухгалтерської і звітності, а саме: оцінка запасів, товарів, незавершеного виробництва та готової продукції; методи амортизації основних засобів, методи амортизації нематеріальних активів і інших необоротних матеріальних активів, визнання доходів і витрат від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг; варіанти ведення обліку витрат виробництва, інші способи, що відповідають вимогам суттєвості.

Третій розділ розпорядчого документа присвячується організаційно-технічним питанням бухгалтерського обліку. В ньому визначаються форма ведення бухгалтерського обліку, розробка та затвердження робочого плану рахунків, розробка систем і форм управлінського (внутрішньогосподарського) обліку, звітності та контролю, затвердження правил документообігу і технології обробки облікової інформації та реєстрів аналітичного обліку, кількість і дати проведення інвентаризацій тощо [1, с. 98].

В. Кулик наводить два можливі варіанти структури розпорядчого документа про облікову політику з огляду на види та обсяги діяльності підприємства, його організаційну структуру, види обліку, які ведуться на підприємстві, та інші фактори. Перший варіант структури розпорядчого документа про облікову політику включає в себе такі розділи:

Розділ 1. Елементи облікової політики фінансового обліку та звітності:

1.1. Елементи облікової політики фінансового обліку (можуть виокремлюватися підрозділи за об'єктами обліку).

1.2. Елементи облікової політики фінансової звітності.

Розділ 2. Елементи облікової політики управлінського обліку та звітності:

2.1. Елементи облікової політики управлінського обліку.

2.2. Елементи облікової політики управлінської звітності.

Цей варіант на думку автора, доцільно застосовувати великим підприємствам, що мають складну організаційну структуру та фінансово-економічної служби, відокремлені структурні підрозділи, ведуть управлінський облік і складають управлінську звітність.

Другий варіант розпорядчого документа про облікову політику пропонується використовувати невеликим за обсягом підприємствам, а також тим, що не ведуть управлінський облік і перелік елементів облікової політики щодо окремих малочисельних об'єктів обліку. У цьому разі мова йде про підприємства, що займаються одним або декількома видами господарської діяльності та мають невеликі обсяги діяльності. Цей варіант документа має таку структуру:

- елементи облікової політики щодо необоротних активів;
- елементи облікової політики щодо оборотних активів;
- елементи облікової політики щодо власного капіталу та зобов'язань;
- елементи облікової політики щодо доходів, витрат та фінансових результатів;
- елементи облікової політики щодо звітності [6, с. 106, 107].

Л. Пантелійчук розкриває вплив на звітність обраних принципів і методів, а також розглядає вплив змін на облікову політику підприємства. До розпорядчого документа про облікову політику автор пропонує включити два розділи: облікова політика підприємства та порядок організації бухгалтерського обліку на підприємстві [12].

М. Пушкар і М. Щирба виокремлюють у структурі розпорядчого документа про облікову політику загальні положення, методичку, техніку та організацію облікового процесу [14, с. 201–202].

В. Новодворський та Р. Сабанін [11, с. 20–21] виокремлюють методологічну, методичну та організаційну частини тощо.

Дослідження показало, що єдиного підходу до складових частин облікової політики немає і серед бухгалтерів ВНЗ, більшість із них складає розпорядчий документ про облікову політику у загальній формі без виділення будь-яких розділів.

Проаналізувавши погляди різних авторів, на нашу думку, розпорядчий документ про облікову політику ВНЗ приватної форми власності повинен складатися з таких розділів:

Загальні положення. Наводяться основні відомості про навчальний заклад (назва, організаційно-правова форма та місцезнаходження навчального закладу, короткий опис видів діяльності відповідно до установчих документів, наявність філій та інших виділених на окремий баланс структурних підрозділів та інші відомості).

Розділ 1. Нормативи та методичні принципи бухгалтерського обліку. Відображається нормативна база, що регулює методологію, техніку та організацію ведення бухгалтерського обліку та складання звітності (вказують перелік основних документів, якими необхідно керуватися); зміни облікової політики, межі істотності та операційного циклу, порядок оцінки необоротних активів, терміну функціонування, нарахування і відображення амортизації; порядок обліку та методи оцінки запасів і транспортно-заготівельних витрат; види створюваних резервів; визнання доходів і витрат, фінансових результатів і порядок розподілу прибутку.

Розділ 2. Техніка бухгалтерського обліку. Затверджують робочий план рахунків, форми обліку на підприємстві, графік (план) документообороту, порядок ведення аналітичного обліку, форми бухгалтерських документів (якщо немає стандартних), організацію та порядок проведення інвентаризації, організацію управлінського обліку і контролю (внутрішнього аудиту), перелік і порядок складання і подання оперативної, бухгалтерської (фінансової) та статистичної звітності, стан і розвиток комп'ютеризації облікових робіт.

Розділ 3. Організація бухгалтерського обліку. Визначають організаційну структуру бухгалтерської служби (апарату бухгалтерії), встановлюють відповідальність за організацію обліку на підприємстві, порядок призначення та звільнення головного бухгалтера, працівників апарату бухгалтерії; взаємовідносини центральної бухгалтерії з обліковим апаратом структурних підрозділів; визначають напрями соціального розвитку апарату бухгалтерії.

Що стосується додатків до розпорядчого документа про облікову політику, то у разі, якщо в навчальному закладі складається один розпорядчий документ для регламентації облікової політики та організації обліку, додатками до нього можуть бути:

- склад і структура бухгалтерії;
- посадові інструкції бухгалтерів;
- графік документообороту;
- перелік і форми первинних документів, що використовуються на підприємстві;
- перелік і форми реєстрів, що використовуються на підприємстві;
- перелік і форми внутрішньої звітності, порядок їх складання, затвердження та подання;
- перелік фінансової та податкової звітності, порядок її складання, затвердження і подання;
- перелік осіб, які складають звітність;
- план проведення інвентаризацій і склад інвентаризаційних комісій;
- порядок ведення архіву документів підприємства;
- перелік посадових осіб із правом розпорядчого підпису;
- перелік осіб, які наділяються правом отримувати та видавати товарно-матеріальні цінності;

- перелік бланків суворої звітності, які використовуються підприємством у практичній діяльності;

- перелік осіб, які використовують бланки суворого обліку у своїй роботі;

- строки зберігання первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку в архіві підприємства.

У інших випадках зазначені документи також можуть бути додатками до Положення про бухгалтерію, Положення про організацію обліку, Положення про організацію управлінського обліку та звітності та інших і у розпорядчому документі про облікову політику не дублюються [6, с. 110].

Необхідно підкреслити, що незалежно від того, які розділи в розпорядчому документі про облікову політику будуть виокремлені, конкретизація його змісту повинна забезпечити:

- незмінність протягом поточного року прийнятої методології відображення окремих господарських операцій і оцінки майна. Зміна методології обліку на наступний рік повинна передбачатись у примітках до річної фінансової звітності;

- повноту відображення в обліку за звітний період (місяць, квартал, рік) усіх господарських операцій, що були проведені за цей час, і результатів інвентаризації майна і зобов'язань;

- правильність віднесення доходів і витрат до відповідних звітних періодів, незалежно від часу надходження доходів та оплати витрат, якщо інше не встановлено чинним законодавством;

- тотожність даних аналітичного обліку оборотам і залишкам синтетичного обліку на перше число кожного місяця [5].

Ще одним важливим питанням, якому слід приділити особливу увагу, є порядок зміни облікової політики. Методичними рекомендаціями щодо облікової політики підприємства (розділ III «Зміна облікової політики») передбачено:

1) змінити облікову політику підприємство може у виняткових випадках, прямо встановлених у положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку. Перегляд облікової політики має бути обґрунтований. Облікова політика може бути змінена, зазвичай, з початку року;

2) облікова політика може змінюватись у разі, якщо:

- змінюються на підприємстві статутні вимоги;
- змінюються вимоги органу, який здійснює функції з державного регулювання методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності;
- зміни облікової політики забезпечать більш достовірне відображення подій (господарських операцій) у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності;

3) розпорядчий документ про облікову політику може бути прийнятий як базисний на час діяльності підприємства, до якого за потреби вносяться зміни з визначеного часу. У разі внесення до облікової політики змін, що за обсягом охоплюють більшу частину тексту або істотно впливають на її зміст, розпорядчий документ про облікову політику доцільно повністю викласти в новій редакції.

Доповнювати ж облікову політику ВНЗ можуть у будь-який час, а не тільки з початку нового календарного року. Зміни та доповнення облікової політики оформляються в тому ж порядку, що і вже прийнята навчальним закладом облікова політика – відповідним розпорядчим документом, яким, власне, і коригується базовий розпорядчий документ про облікову політику підприємства. У ситуації, коли внесені до облікової політики зміни за обсягом охоплюють більшу частину тексту або суттєво впливають на її зміст, на законодавчому рівні рекомендується розпорядчий документ про облікову політику ВНЗ повністю викласти в новій редакції.

Облікова політика є важливим інструментом організації бухгалтерського обліку і фінансової звітності. Вдало організована облікова політика дає змогу навчальному закладу ефективно здійснювати господарську діяльність.

Теоретичні та практичні дослідження формування та застосування облікової політики у ВНЗ приватної форми власності дозволили встановити, що, незважаючи на значні досягнення вчених у розробці принципів облікової політики, досить часто спостерігається формальний підхід до формування облікової політики навчального закладу без урахування

специфіки його діяльності та особливостей взаємодії з іншими структурами.

Слід також зазначити, що законодавством досі не встановлено єдиних правил формування облікової політики та немає вимоги до оформлення, змісту та структури розпорядчого документа про облікову політику, за допомогою якого координується обліковий процес.

Отже, під час складання розпорядчого документа про облікову політику виникає багато проблем, які можуть бути вирішені лише за умови чіткого розуміння фахівцями значення облікової політики, її місця у системі обліку, взаємодії із іншими елементами, врахування факторів, що на неї впливають, а також розробки чіткого змісту та структури розпорядчого документа про облікову політику.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бутинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець, О. П. Войналович, І. Л. Томашевська ; за ред. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : Рута, 2006. – 528 с.
Butinets F. F. Organizatsiya buhgalterskogo obliku : p druchnik / F. F. Butinets, O. P. Voinalovich, I. L. Tomashevska ; za red. F. F. Butintsiya. – Zhitomir : Ruta, 2006. – 528 s.
2. Житний П. Організаційно-методологічні засади формування облікової політики підприємства / П. Житний // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 3. – С. 3–10.
Zhitniy P. Organizatsiyno-metodologichni zasady formuvannya oblikovoyi politiki pidpriemstva / P. Zhitniy // Buhgalterskiy oblik i audit. – 2006. – № 3. – S. 3–10.
3. Карпушенко М. Ю. Організація обліку : [навч. посіб. (для студ. екон. спец., які навчаються за спеціальністю «Облік і аудит»)] / М. Ю. Карпушенко ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2011. – 241 с.
Karpushenko M. Yu. Organizatsiya obliku : [navch. posib. (dlya stud. ekon. spets., yaki navchayutsya za spetsialnistyu «Oblik i audit»)] / M. Yu. Karpushenko ; Hark. nats. akad. mIsk. gosp-va. – Harkiv : HNAMEG, 2011. – 241 s.
4. Клевець В. Б. Облікова політика підприємства: фінансовий, управлінський та податко-

- вий аспекти [Електронний ресурс] / В. Б. Клевець. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ae_2013_6_3-4_9.pdf. – Назва з екрана.
- Klevets V. B. Oblikova politika pidpriemstva: finansoviy, upravlinskiy ta podatkoviy aspekti [Elektronniy resurs] / V. B. Klevets. – Rezhim dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ae_2013_6_3-4_9.pdf. – Nazva z ekrana.
5. Клевець В. Б. Практична спрямованість облікової політики підприємств як об'єкт наукових досліджень кафедри [Електронний ресурс] / В. Б. Клевець. – Режим доступу: <http://library.tneu.edu.ua/index.php/nmkd/56-resursy-biblioteku/pratsi-vykladachiv-tneu/k/1578-2012-12-13-10-53-34>. – Назва з екрана.
- Klevets V. B. Praktichna spryamovanist oblikovoyi politiki pidpriemstv yak ob'ekt naukovih doslidzhen kafedri [Elektronniy resurs] / V. B. Klevets. – Rezhim dostupu: <http://library.tneu.edu.ua/index.php/nmkd/56-resursy-biblioteku/pratsi-vykladachiv-tneu/k/1578-2012-12-13-10-53-34>. – Nazva z ekrana.
6. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку : монографія / Кулик В. А. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2014. – 373 с.
- Kulik V. A. Oblikova politika pidpriemstva: nabutyi dosvid ta perspektivi rozvitku : monografiya / Kulik V. A. – Poltava : RVV PUET, 2014. – 373 s.
7. Максимів Ю. В. Організаційні підходи до вдосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення управління відходами деревообробного виробництва [Електронний ресурс] / Ю. В. Максимів. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vnuvgp/ekon/2011_2/Vek5417.pdf. – Назва з екрана.
- Maksimiv Yu. V. Organizatsiyni pidhodi do vdoskonalennya sistemi oblikovo-analitichnogo zabezpechennya upravlinnya vidhodami derevoobrobnogo virobnitstva [Elektronniy resurs] / Yu. V. Maksimiv. – Rezhim dostupu: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vnuvgp/ekon/2011_2/Vek5417.pdf. – Nazva z ekrana.
8. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_020. – Назва з екрана.
- Mizhnarodniy standart buhgalterskogo obliku 8 «Oblikovi politiki, zmini v oblikovih otsinkah ta pomilki» [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_020. – Nazva z ekrana.
9. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>. – Назва з екрана.
- Natsionalna strategiya rozvitku osviti v Ukrayini na 2012–2021 roki [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>. – Nazva z ekrana.
10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. – Назва з екрана.
- Natsionalne polozhennya (standart) buhgalterskogo obliku 1 «Zagalni vimogi do finansovoyi zvitnosti» [Elektronniy resurs] : Nakaz Ministerstva finansiv Ukrayini vid 07.02.2013 r. № 73. – Rezhim dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. – Nazva z ekrana.
11. Новодворский В. Д. Бухгалтерский учет на малых предприятиях : учебник / В. Д. Новодворский, Р. Л. Сабанин. – Москва, 2007. – 296 с.
- Novodvorskiy V. D. Buhgalterskiy uchet na malih predpriyatiyah : uchebnik / V. D. Novodvorskiy, R. L. Sabanin. – Moskva, 2007. – 296 s.
12. Пантелейчук Л. Формирование учетной политики – важный этап работы предприятия / Л. Пантелейчук // Бухгалтерский учет и аудит. – 2002. – № 9. – С. 3–11.
- Pantileychuk L. Formirovanie uchetnoy politiki – vazhniy etap raboty predpriyatiya / L. Panteleychuk // Buhgalterskiy uchet i audit. – 2002. – № 9. – S. 3–11.

13. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. – Назва з екрана.
- Pro buhgalterskiy oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini [Elektronniy resurs] : Zakon Ukraini. – Rezhim dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. – Nazva z ekrana.
14. Пушкар М. С. Теорія і практика формування облікової політики : монографія / М. С. Пушкар, М. Т. Щирба. – Тернопіль : Карт-бланш, 2009. – 260 с.
- Pushkar M. S. Teoriya i praktika formuvannya oblikovoyi politiki : monografiya / M. S. Pushkar, M. T. Schirba. – Ternopil : Kart-blansh, 2009. – 260 s.
15. Сук П. Облікова політика підприємства / П. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2005. – № 1. – С. 2–4.
- Suk P. Oblikova politika pidpriemstva / P. Suk // Buhgalteriya v silskomu gospodarstvi. – 2005. – № 1. – S. 2–4.
16. Цветкова Н. Сучасна організація обліку та складання звітності для прийняття управлінських рішень / Н. Цветкова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 3. – С. 14–27.
- Tsvetkova N. Suchasna organizatsiya obliku ta skladannya zvitnosti dlya priynyattya upravlin-skiy rishen / N. Tsvetkova // Buhgalterskiy oblik i audit. – 2008. – № 3. – S. 14–27.
17. Ягмур К. А. Принципи побудови облікової політики підприємства [Електронний ресурс] / К. А. Ягмур. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/15_NPN_2009/Economics/46816.doc.htm. – Назва з екрана.
- Yagmur K. A. Printsipi pobudovi oblikovoyi politiki pidpriemstva [Elektronniy resurs] / K. A. Yagmur. – Rezhim dostupu: http://www.rusnauka.com/15_NPN_2009/Economics/46816.doc.htm. – Nazva z ekrana.

Н. М. Джуряк (Житомирский государственный технологический университет). **Опыт составления распорядительного документа об учетной политике в высших учебных заведениях частной формы собственности в Украине.**

Аннотация. Рассмотрены общие вопросы формирования учетной политики в высших учебных заведениях. Приведена сущность определения «учетная политика предприятия», установлены основные этапы ее формирования. Обобщены взгляды отечественных ученых на структуру распорядительного документа об учетной политике и подчеркнута основные требования, которые должна обеспечить конкретизация его содержания. Исследован порядок документального оформления учетной политики в высших учебных заведениях частной формы собственности и ее изменения.

Ключевые слова: учетная политика, высшее учебное заведение частной формы собственности, распорядительный документ об учетной политике.

N. Dzhuryak (Zhitomir State Technological University). **The principles of preparation of administrative document of accounting policies in private higher education institutions in Ukraine.**

Summary. The general questions of formation of accounting policy in private higher education institution are considered. The notion of «accounting system» is given, the main stages of its formation are set. Overview views of national scientists on the structure of the administrative document on accounting policy and highlighted the basic requirements that should provide specification of its content. The procedure for documenting of accounting policies in private higher education institutions and its changes is considered.

Keywords: accounting policies, private higher education institution, administrative document on accounting policies.